

prof. zwyczaj. dr hab. Adam Miratyński
projektant wzornictwa
Kierownik
Katedry Podstaw Projektowania
Wydział Form Przemysłowych
Akademii Sztuk Pięknych
im. Jana Matejki
w Krakowie
31-108 Kraków
ul. Smoleńsk 9
tel. +48 12-292 62 12
fax +48 12-422 34 44
e-mail: zemiraty@cyfronet.pl

Kraków 10 czerwca 2019 r.

**Recenzja pracy habilitacyjnej, dorobku projektowego i dydaktycznego
Pani dr Tatiany Misijuk, w związku z postępowaniem habilitacyjnym
w dziedzinie sztuk plastycznych w dyscyplinie sztuki projektowe
wszczętym w dniu 2 października 2018 roku
przez Centralną Komisję ds. Stopni i Tytułów (BCK-VII-L-8607/18)**

Jako podstawę do sporządzenia recenzji posłużył komplet dokumentacji przygotowanej przez habilitantkę zawierający cztery teczki – skoroszyty z w formacie A4 – zawierające luźne, ponumerowane, zadrukowane jednostronnie karty umieszczane parami w zszytych koszulkach foliowych. Dołączono również pendrive z cyfrowym zapisem dostarczonych materiałów.

Teczka nr 1 zawiera autoreferat (35 stron), autoreferat w języku angielskim (27 stron), wniosek habilitantki do Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego i kopię dyplomu potwierdzającego posiadanie stopnia doktora.

Teczka nr 2 obejmuje opis realizacji projektowych, wystaw indywidualnych i prezentacji prac studenckich (56 stron, liczne ilustracje w tekście).

Teczka nr 3 to prezentacja osiągnięć dydaktycznych dr Tatiany Misijuk (88 stron z przykładami dokumentacji i opisu ćwiczeń projektowych).

Teczka nr 4 mieści opracowanie – dzieło wskazane jako osiągnięcie aspirujące do spełnienia warunków wynikających z wymagań stawianych habilitacjom – „Mogiły i cmentarze wojenne z okresu I wojny światowej jako miejsce znaczące w krajobrazie Podlasia – koncepcje projektowe ku zachowaniu pamięci (120 stron opisu wspartego materiałem ikonograficznym i aneks techniczny zawierający 20 rysunków technicznych wybranych szczegółów konstrukcyjnych).

Informacje o habilitantce

Pani dr Tatiana Misijuk w latach 1981 – 86 odbyła studia na Politechnice Białostockiej, w Instytucie Architektury – pracę dyplomową – „Projekt cerkwi w Bielsku Podlaskim” wykonała pod kierunkiem prof. Witolda Czarneckiego.

Następnie, po okresie pracy biurze projektowym, w roku 1987 rozpoczęła studia na Wydziale Architektury Wnętrz Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. W trakcie dwuletniego pobytu w Stanach Zjednoczonych pogłębiała swoją wiedzę z zakresu fenomenu ikony i sztuki wschodnio-chrześcijańskiej. Dyplom – „Projekt wystawy ikon w Muzeum Podlaskim w Białymstoku” realizowała pod kierunkiem prof. Henryki Noskiewicz-Gałązki – obrona w roku 1992. W roku 1999 rozpoczęła pracę na Politechnice Białostockiej, na Wydziale Architektury, na kierunku Architektura Wnętrz najpierw w charakterze asystenta, a od roku 2003, po uzyskaniu kwalifikacji I-go stopnia, mianowana na stanowisko adiunkta. Przedmiotem pracy doktorskiej finalizowanej na Wydziale Architektury Wnętrz Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie była : „Cerkiew Przemienienia. Wnętrze, bryła i otoczenie świątyni jako funkcja sprawowanego w niej nabożeństwa”. Opiekunem artystycznym był prof. Andrzej Bissenik. W latach 2007 – 2009 Pani Tatiana Misijuk była zatrudniona na stanowisku starszego wykładowcy na Wydziale Architektury w Wyższej Szkole Ekologii i Zarządzania.

Habilitantka prowadzi zajęcia ze studentami od momentu utworzenia kierunku Architektury Wnętrz na Wydziale Architektury Politechniki Białostockiej – bliżej scharakteryzuję Jej osiągnięcia na tym polu w części recenzji poświęconej pracy dydaktycznej.

Ważnym elementem kształtowania sylwetki twórczej i zawodowej dr Misijuk są podróże. Cytuję: „Znaczący wpływ na mój rozwój, pogłębianie wiedzy o prawosławnej sztuce sakralnej, poznawanie jej bogactwa i różnorodności miały liczne podróże,

podczas których mogłam zapoznać się z prawosławną sztuką sakralną w jej różnych, lokalnych, kulturowych odmianach”.

Zwiedziła Francję, Finlandię, rosyjską Karię, Rumunię, Grecję, Cypr.

Jest aktywną zawodowo projektantką mającą na swoim koncie liczne realizacje wystaw, wnętrz sakralnych i ich wyposażenia, projekty wnętrz w obiektach użyteczności publicznej, domów jednorodzinnych, mieszkań, mebli.

Ocena autoreferatu

Po lekturze autoreferatu Pani dr Tatiany Misijuk mam pewność, że obcuje z osobowością ukształtowaną, refleksyjną, świadomą wyzwań, jakie niesie wybrana przez Nią droga twórcza. Wielowyznaniowe i wielokulturowe Podlasie, gdzie się wychowywała, specyfika tego *genius loci*, zanurzenie w duchowości prawosławia, mistyce ikony sprawiło, że zainteresowania, życie zawodowe, rozważania teoretyczne (jak np. „Ikona w mediach a ikona sakralna. Jedno pojęcie a dwie odmienne rzeczywistości” – w „*Architecturae at Artibus*” 3, 2011 r., 1/7, Politechnika Białostocka, s.30-37, czy „Cerkiew Przemienienia” – czwarta Międzynarodowa Konferencja Naukowo-Techniczna „Budownictwo sakralne i monumentalne Białystok 9, 10 maja 2002 r., Politechnika Białostocka) mocno wiążą się z intymnym odczytywaniem uniwersalnego, humanistycznego przesłania sztuki sakralnej chrześcijańskiego Wschodu. Narracja w autoreferacie odbywa się na trzech płaszczyznach – pierwsza to próba racjonalizacji fenomenu ikony w oparciu o własne przemyślenia, konfrontowanie poglądów z autorytetami z zakresu zainteresowań autorki (poprzez kontakty osobiste, bądź poprzez lekturę. Pani dr Misijuk w gronie tych osób szczególnie wysoko ceni „amerykańskie” spotkania i dyskusje z prof. John’em Meyendorffem, rektorem Instytutu Teologicznego, z kurator Metropolitan Muzeum of Arts Helen Bobritzky-Mules i z Heather McKean przedstawicielką zawodowych ikonografów w USA. Dzięki jej pomocy autorka mogła zrealizować zlecenie białoruskiej parafii prawosławnej z South River. Druga płaszczyzna, to refleksja dotycząca kanonów i symboliki budownictwa sakralnego-cerkiewnego w relacji z otoczeniem i specyfiką wynikającą z tradycji lokalnej – oparta na analizie własnych dokonań projektowych i doświadczeń z podróży. Trzecia stanowi wprowadzenie i krótkie przedstawienie problematyki wybranego dokonania habilitacyjnego. Dodatkowo, w ramach autoreferatu pojawia się podrozdział „Dydaktyka”. Autorka dzieli się z czytelnikiem swoimi przemyśleniami związanymi z programem prowadzonych zajęć, z założeniami dydaktycznymi

i metodologią pracy ze studentami. Ten tekst zainteresował mnie szczególnie – od czterdziestu lat zajmuje się bowiem zagadnieniami kształcenia podstawowego na kierunkach projektowych w wyższym szkolnictwie artystycznym. Jako kierownik Katedry Podstaw Projektowania na Wydziale Form Przemysłowych Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie mogę stwierdzić, że dydaktyczne wybory Pani dr Tatiany Misijuk zyskują moją pełną aprobatę. Z satysfakcją odnotowuję działania mające na celu trening twórczy, pobudzanie wyobraźni, wrażliwości i zdolności ideacyjnych studentów; ćwiczenia dobrze zdefiniowane, oparte na racjonalnych przesłankach, zachęcające do analizy i pogłębionej obserwacji otoczenia. Ten typ kształcenia współuczestniczącego, pozwalający na nawiązanie właściwych relacji uczeń – nauczyciel powoduje efekt synergii i wzmacnia motywację studiujących.

Ocena wskazanego dzieła

Jako rozprawę habilitacyjną dr Tatiana Misijuk przedstawiła dzieło w postaci projektu „Mogiły i cmentarze wojenne z okresu I wojny światowej jako miejsce znaczące w krajobrazie Podlasia – koncepcje projektowe ku zachowania pamięci”. Jak pisze autorka: „Multimedialne upublicznienie projektu połączone z inauguracją jego wieloaspektowej i rozłożonej w czasie realizacji nastąpiło 18 listopada 2017 roku w Muzeum Małej Ojczyzny w Studziwodach”.

I dalej: (...) „Cmentarze stanowią szczególną przestrzeń sakralną, w której forma architektoniczna żyje w pejzażu, jego zmiennej kolorystyce i świetle, w różnych kontekstach urbanistycznych”. Ten pozbawiony zabarwienia emocjonalnego fragment pomaga nam wkroczyć w dramatyczną przestrzeń cierpień i śmierci setek tysięcy ofiar konfliktów zbrojnych przetaczających się przez ziemie Rzeczypospolitej. Na obszarze południowo-wschodniej Polski lipiec i luty 1915 roku pozostawił szczególnie krwawe zniwo. Krwawe starcia wojsk rosyjskich i niemieckich pozostawiły na tych terenach cmentarze, ruiny i zgliszcza, taktyka spalonej ziemi doprowadziła do uchodźstwa trzech milionów ludzi. Wśród żołnierskich ofiar są nie tylko Niemcy, Rosjanie. Spoczywają tu też Polacy, Białorusini, Ukraińcy, Litwini. Opracowanie dotyczy dziewięciu cmentarzy wokół Bielska Podlaskiego. Projekt poprzedzony został serią prac badawczych, które w rezultacie doprowadziły do powstania dokumentacji inwentaryzacyjnej – podstawy działań projektowych. Autorka kieruje się zasadą minimum interwencji. Robi dokładnie tyle, ile jest konieczne aby wyrwać z mroków zapomnienia i przywrócić pamięć bezimiennym często ofiarom. Szacunek dla miejsca,

jego uwarunkowań emocjonalnych i urbanistycznych stanowi o zakresie działań. Płyta z memoriałem, skromny system informacji, elementy ogrodzenia. Można się spierać o cechy formalne rozwiązań, prezentowane w postaci rysunków propozycje stosowanych technologii. Wszystko to może stać się elementem dyskusji. Najcenniejsza jest inicjatywa włączenia opieki nad tymi miejscami w obszar aktywności lokalnej. Następuje swoiste przebudzenie – poprzez obyczaj (projekt „ręcznik – rucznik”), przywołanie tradycji ducha wspólnotowego, odruchu dbałości o swoją „małą ojczyznę”, nie ma miejsca na nietolerancję i ksenofobię. Dokumentacja związana z dziełem habilitacyjnym świadczy o dobrym przygotowaniu zawodowym Pani dr Tatiany Misiejuk. Wszystkie decyzje uzyskały opinie konserwatora zabytków, geodety, projektanta zieleni i ogrodnika. Cmentarze w Bielsku Podlaskim, Augustowie, Studziwodach, Gregorowcach I, II i III, Hryniewiczach Dużych, Orzechowiczach i Topczykałach jako przedmiot ingerencji, a raczej opieki projektowej zostały dokładnie opisane, a wykonana dokumentacja pozwoliła na zindywidualizowanie podjętych działań. Wrażenie robi kompleksowość prac, szczególnie w fazie zbierania dokumentacji. Szkoda, że słaba jakość i format reprodukcji wykonanych przez Panią Tatianę rysunków i szkiców koncepcyjnych nie pozwala w pełni docenić ich walorów. Uważam, że prezentowana praca spełnia warunki habilitacji. Jest kompleksowa, dotyka spraw społecznie ważnych, może też służyć jako swoisty *case study* dla zainteresowanych problematyką opieki nad miejscami pamięci architektami, czy przedstawicielami władz samorządowych.

Ocena dorobku artystycznego i projektowego

Spis wybranych realizacji obejmuje 39 pozycji, 6 wyodrębnionych projektów mebli, cztery wystawy indywidualne (w tym trzy zagraniczne), cztery wystawy dokonań studenckich. Materiał ilustracyjny i krótkie omówienia wykonanych prac obejmuje siedem projektów. Z prezentowanej dokumentacji wynika, że autorka najpełniej odnajduje się w aktywności twórczej związanej ze światem *sacrum*. Dokładnie opisuje, analizuje i dokumentuje swoje osiągnięcia związane następującymi projektami:

1. Muzeum ikon w Supraślu – oddział Muzeum Podlaskiego, 2006 r. – scenariusz wystawy, oraz współudział w projekcie i realizacji;
2. Baptysterium w cerkwi Ducha Świętego, Białystok 2006 r. – projekt wnętrza i wyposażenia;

3. Kaplica św. św. Cyryla i Metodego, Białystok 2014 r. – wnętrze i wyposażenie
4. Projekt panikandylionu w cerkwi św. Jerzego, Białystok 2017 r..

Wymienione projekty autorka opisuje szeroko w autoreferacie i w części poświęconej wybranym realizacjom projektowym. Trudno osobie piszącej recenzję wyważać racje estetyczne, techniczne czy użytkowe w konfrontacji z historycznie i kanonicznie ustalonymi regułami liturgicznymi prawosławia. Ograniczę się zatem tylko do przypuszczenia, że zapewne zlecniodawca preferował wybór bezpiecznej stylistyki dyktowanej tradycją.

Pamiętamy o zniszczeniu w Olszynie, w roku 2015, polichromii autorstwa prof. Jerzego Nowosielskiego, przemalowanej na zlecenie proboszcza ks. Jakuba Rozuma przez malarza amatora z Żegociny. O trudnościach z percepcją nowatorskich wizji architekta prof. Aleksandra Grygorowicza i malarstwa prof. Nowosielskiego na Podlasiu wspomina zresztą sama autorka.

„Cywilne” realizacje projektowe reprezentowane są przez fragmenty trzech solidnie, ale bez polotu przygotowanych aranżacji wnętrz: biura notarialnego przy ulicy Sienkiewicza w Białymstoku, 2015 r., 2017 r., domu jednorodzinnego w Ogrodniczkach, Białystok 2013 r., mieszkania dwupoziomowego, Białystok 2016 r.. Pani dr Tatiana Misijuk zaprojektowała również krzesło dziecięce Nina z ciekawym konstrukcyjnie połączeniem oparcia tylnych nóg i siedziska.

Druga część teczek nr 2 to prezentacja aktywności wystawienniczej.

Z reprodukowanych stron tytułowych katalogów i zdjęć ekspozycji dowiadujemy się o malarskich pasjach habilitantki. O wystawach prac studenckich w następnym punkcie recenzji.

Dydaktyka

W ramach pracy na Wydziale Architektury Politechnik Białostockiej Pani dr Misijuk prowadzi następujące zajęcia:

1. Na kierunku Architektury Wnętrz: podstawy kompozycji i teoria barwy; wzornictwo, projektowania form użytkowych; wzornictwo; mieszkalnictwo; product design.
2. Architektura i Urbanistyka: elementy projektowania.
3. Grafika: wiedza o działaniach i strukturach wizualnych.

4. Na kierunku Architektura Wnętrz: współpromotorka 4 dyplomów inżynierskich (2003 r., z prof. A. Bissenikiem); na przestrzeni lat 2003 – 2018 promotorka 75 dyplomów inżynierskich i 34 magisterskich.

Uniwersytet w Białymstoku – Katedra Teologii Prawosławnej – Studia Podyplomowe – Teologia Prawosławna i Ikonografia: architektura sakralna.

Podziwiam pracowitość Pani Tatiany – z pobieżnego zliczenia obciążenia wynika, że prowadzi ona zajęcia ponad czterysta godzin rocznie – co daje ponad 10 godzin tygodniowo. Dokumentacja obejmuje prezentację ćwiczeń – efektów pracy studentów Kierunku Architektura Wnętrz – podstawy kompozycji i teoria barwy (prezentowane są prace z podanymi rocznikami, bez podawania nazwisk autorów) z komentarzem prowadzącej zajęcia – I rok, I semestr: liście; relief – dziurawienie; relief – interpretacja formy naturalnej w formie reliefu; witraż – interpretacja formy naturalnej; kompozycja 2D – z modułowych profili na zadanym formacie; struktura z kalki – budowania modułu i konstruowanie rytmicznej struktury; kryształ – budowania modułu i konstruowanie rytmicznej struktury; narożnik.

I rok, II semestr: kompozycja „Litera” – kształtowanie formy w ograniczonej, określonej przestrzeni; ptak – szukanie formy, jednoznacznie określającej cechy danego ptaka; zwierzę, owad, roślina; naruszona powierzchnia – ubytek – cerowanie – struktura wypełnienia; zilustruj hasło; forma inspirowana naturą; płyta elewacyjna; przestrzenna interpretacja obrazu – transpozycja 3D; forma, która wywołuje emocje;

Projektowanie form użytkowych i wzornictwo:

II rok, III semestr: ramka do zdjęcia; forma na klucze; struktura funkcjonalna;

II rok, IV semestr: zbieraczka okruchów; wieszak na ubrania; forma świetlna.

III rok, V semestr: apteczka; forma na kwiaty; niezbędnik;

I rok, I semestr, II stopień: kołyska; parawan; forma oświetleniowa.

Wszystkie publikowane prace na wysokim poziomie, widać spójny zamysł dydaktyczny w stopniowaniu trudności od ćwiczeń związanych z zagadnieniami kompozycji, poprzez projektowanie prostych przedmiotów użytkowych – analiza funkcjonalna, ergonomiczna, technologiczna, zarządzanie projektem od koncepcji do realizacji. Starannie wykonywane modele i dokumentacja szczególnie w pracach przygotowanych na kolejne edycje konkursu „Młodzi na start” (organizator – redakcja

magazynu ELLE decoration). Dodatkowym bodźcem motywującym studentów do pracy jest konkursowe współzawodnictwo i udział w wystawach pokonkursowych. Tą część dokumentacji oceniam bardzo wysoko – Pani dr Tatiana Misijuk jest dojrzałym i kompetentnym pedagogiem, realizującym przemyślany i sprawdzony program dydaktyczny, oparty na praktycznym doświadczeniu prowadzącego, prawidłowo dobranych treściach kształcenia i właściwym podejściu metodycznym.

Konkluzja

Dorobek twórczy i zawodowy Pani dr Tatiany Misijuk przedstawiony recenzentowi, stanowi w moim zdaniem dokonanie wystarczające dla uznania znaczącego wkładu autorki w rozwój dyscypliny. Wieloaspektowa aktywność artystyczna, projektowa i badawcza oraz efekty pracy dydaktycznej wynikające z autentycznej pasji i wieloletniego doświadczenia habilitantki zasługują na pozytywną ocenę.

Po szczegółowym i dogłębnym zapoznaniu się z przedstawioną dokumentacją dzieła habilitacyjnego, zaprezentowanymi osiągnięciami artystyczno-projektowymi, wykazem i dokumentacją dorobku dydaktycznego oraz z tekstem Autoreferatu, biorąc pod uwagę kryteria zawarte w art. 16 ust. 2 Ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki z dnia 14 marca 2003 roku popieram wniosek o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuk plastycznych, w dyscyplinie sztuki projektowe Pani dr Tatianie Misijuk przez Radę Wydziału Architektury i Wzornictwa Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu.

